

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 13 stycznia 2020 r.

BADK.DPK.133.102.2019 MR

P10-08/19	Data wpływu petycji 15 listopada 2019 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 13 stycznia 2020 r.

KODEKS RODZINNY I OPIEKUŃCZY

TEMAT

WPROWADZENIE PRIORYTETU PIECZY NAPRZEMIENNEJ

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, w celu poszerzenia regulacji dotyczących opieki naprzemiennej.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej doprecyzowania wykonywania kontaktów z małoletnim, sprawowania władzy rodzicielskiej w aspekcie orzekania opieki naprzemiennej, poprzez zmianę treści przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego:

– art. 58 § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. W braku porozumienia, o którym mowa w § 1, sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, powierza wykonywanie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom, oraz orzeka opiekę naprzemienną nad dzieckiem w ten sposób, iż dziecko będzie zamieszkiwało przemiennie z każdym z rodziców w porównywalnych okresach. W przypadku, gdy wspólna opieka naprzemienna rodziców nie może być wykonywana w porównywalnych okresach czasowych, sąd na wniosek tego rodzica, który tej opieki naprzemiennej nie może wykonywać, ustala opiekę tego rodzica w takim wymiarze o jaki on wnioskuje. W przypadku zagrożenia dobra dziecka stosuje się odpowiednio art. 109 i 111.”;

– art. 107 § 2 w brzmieniu:

„§ 2. W braku porozumienia, o którym mowa w § 1, sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, powierza wykonywanie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom, oraz orzeka opiekę naprzemienną nad dzieckiem w ten sposób, iż dziecko będzie zamieszkiwało przemiennie z każdym z rodziców w porównywalnych okresach. W przypadku, gdy wspólna opieka naprzemienna rodziców nie może być wykonywana w porównywalnych okresach czasowych, sąd na wniosek tego rodzica, który tej opieki naprzemiennej nie może wykonywać, ustala opiekę tego rodzica w takim wymiarze o jaki on wnioskuje. W przypadku zagrożenia dobra dziecka stosuje się odpowiednio art. 109 i 111.”.

Postulowane przez autora petycji zmiany odnoszą się do nałożenia na sądy orzekające w sprawach rodzinnych obowiązku wydawania orzeczeń, „które nakłonią rodziców lub zmuszą do współpracy w sprawach dziecka, a przynajmniej zniwelują konflikt”.

W petycji wskazano, że pomimo zasady dobrowolności mediacji, rozstający się rodzice przez wzgląd na swoją odpowiedzialność rodzicielską powinni być wszelkimi

dostępными środkami nakłanianii przez sąd do współpracy, a sąd (stojący na straży dobra dziecka) powinien wykorzystywać względem zwaśnionych rodziców wszystkie dostępne środki przewidziane w ustawie.

W uzasadnieniu petycji, autor negatywnie ocenia prace legislacyjne nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (nr z wykazu UD392 z dnia 14 listopada 2019 r.). W jego opinii, proponowane w tym projekcie zmiany mają charakter redakcyjny, pozostawiając w kompetencji sądu jedynie możliwość („sąd może”) orzekania o pieczy naprzemiennej, co – zdaniem autora petycji – rodzi uzasadnione przypuszczenia, że sądy „nadal będą rozstrzygać według starego schematu ignorując jednocześnie pieczę naprzemienną”.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 72 ust. 1 wprowadza prawo każdego do żądania od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, a także wyzyskiem i demoralizacją.

Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.) w **art. 3** ust. 1 wskazuje, że we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną jest najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Zgodnie z **art. 8** Państwa–Strony mają obowiązek szybkiego działania w przypadku naruszenia praw dziecka oraz zachowania jego tożsamości i stosunków rodzinnych w przypadku ich naruszenia.

Europejska Konwencja o wykonywaniu praw dzieci sporządzona w Strasburgu 25 stycznia 1996 r. (Dz. U. 2000 r. Nr 107, poz. 1128) w **art. 7** stanowi, że organ sądowy prowadząc postępowanie dotyczące dziecka ma obowiązek szybkiego działania w celu uniknięcia nieuzasadnionej zwłoki. Dodatkowo niezbędne jest istnienie odpowiednich przepisów zapewniających bezzwłoczne wykonanie orzeczeń.

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 2086 ze zm.), dalej k.r.o., w **art. 58 § 1** stanowi, że w wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków i kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka.

Sąd uwzględnia pisemne porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy

rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka. Rodzeństwo powinno wychowywać się wspólnie, chyba że dobro dziecka wymaga innego rozstrzygnięcia.

W braku porozumienia sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia (§ 1a). Sąd na zgodny wniosek stron nie orzeka o utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem (§ 1b).

Zgodnie z **art. 107 § 1 k.r.o.**, jeżeli władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom żyjącym w rozłączeniu, sąd opiekuńczy może ze względu na dobro dziecka określić sposób jej wykonywania i utrzymywania kontaktów z dzieckiem. Sąd pozostawia władzę rodzicielską obojgu rodzicom, jeżeli przedstawili zgodne z dobrem dziecka pisemne porozumienie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem. Rodzeństwo powinno wychowywać się wspólnie, chyba że dobro dziecka wymaga innego rozstrzygnięcia.

W braku porozumienia sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia (§ 2). Na zgodny wniosek stron sąd nie orzeka o utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem (§ 3).

Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.) określa miejsce zamieszkania dziecka. Zgodnie z **art. 26 § 1** miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej.

W myśl § 2, jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

INFORMACJE DODATKOWE:

Omawiana petycja w znacznej części jest tożsama z postulatami petycji wielokrotnej PW9-01/17, złożonej do Senatu 2 kwietnia 2017 r. Petycja wielokrotna dotyczyła zmiany m.in. art. 58 § 1a i art. 107 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, poprzez wprowadzenie zasady ustalania zamieszkania i opieki naprzemiennej nad dzieckiem, w porównywalnych okresach przez każdego z rodziców.

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji 13 marca 2018 r. przyjęła projekt ustawy i złożyła do Marszałka Senatu wniosek o podjęcie inicjatywy ustawodawczej (druk senacki nr 776). Jednakże w związku z zakończeniem IX kadencji Senatu postępowanie w sprawie tej inicjatywy ustawodawczej nie zostało zakończone i zgodnie z art. 90g ust. 2 Regulaminu Senatu, Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji X kadencji rozważy ponowne złożenie wniosku o podjęcie inicjatywy ustawodawczej.

OPRACOWAŁA

Monika Ruszczyk

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz